

SZOPTATÁS VAGY GYÓGYSZERSZEDÉS?

A szoptatás egy ideje ismét kezdi elfoglalni méltó szerepét a csecsemőtáplálásban az évtizedekig tartó „tápszerkorszak” után. Ám a laktáció során felmerülő gyógyszeres kezelés még mindig a homállyal fedett területek közé tartozik. Sokszor találkozom túlzott óvatossággal, a szoptatás indokolatlan felfüggesztésével, esetleg teljes leállítással.

Szöveg - **Dr. Steinbach Réka** laktációs szaktanácsadó, csecsemő- és gyermekgyógyász szakorvos

◆ A gyógyszerek betegtájékoztatója ritkán nyilatkozik egyértelműen az alkalmazhatóságról, az egészségügyi személyzet pedig ismeretek hiányában inkább korlátozza, mint támogatja a gyógyszer melletti szoptatást. Pedig amikor az anyatejes táplálás a norma, akkor egyre természetesebb, hogy az édesanyák a szoptatás időszaka alatt gyógyszeres kezelésre szorulnak. Sok krónikusan beteg édesanyának nemcsak a várandósságuk folyamán, hanem a gyermekágyas és az azt követő időszak alatt is gyógyszert kell szedni. Ha a kismamák tájékozódni akarnak, van elérhető irodalom a gyógyszerek szoptatás alatti alkalmazhatóságáról, és a laktációval foglalkozó szakemberek segítségéhez is hozzájuthatnak. Kellő körültekintés mellett igen sok esetben lehetőség van a laktáció fenntartására. Bátorítok minden anyukát arra, hogy alapos informálódás nélkül ne hagyják abba csecsemőjük legideálisabb táplálását!

HASZON ÉS KOCKÁZAT: MÉRLEGELNI KELL!

A gyógyszerek szoptatás melletti alkalmazása minden esetben mérlegelés kérdése. Haszon és kockázat elve alapján hozzák meg az orvosok döntéseiket, amely felelősségteljes feladat. Legalább ekkora – vagy meg merem kockáztatni, hogy nagyobb – rizikót vállal az az orvos, aki a bizonyítottan pozitív hatású természetes védelmet, az anyatejet indokolatlanul állítja le egy anyai gyógyszereszedés miatt. Felelős döntést természetesen a szakember is csak megfelelő ismeretanyag birtokában hozhat.

A gyógyszerek csak akkor jelenthetnek veszélyt a csecsemő számára, ha belekerülnek az anyatejbe. Ez egyáltalán nem

evidencia. Sok gyógyszer molekuláinak méretük révén „lehetőségük sincs” bejutni az anyatejbe a védő „gátrendszeren” keresztül, vagy olyan fehérje természetű anyagokhoz kötődnek a vérben, amelyek megakadályozzák az átjutást. Gyakoriságuk miatt néhány betegséget és gyógyszercsoportot szeretnék kiemelni a teljesség igénye nélkül. Régóta ismert tény, hogy a fertőzések csak igen kis része adódik át az anyatejen keresztül. Sokkal inkább fertőződnek a csecsemők cseppfertőzés révén vagy a nem megfelelő higiénia miatt. Az anyatej természetes ellenanyagokat tartalmaz az anya által átvészelt és az aktuálisan birtokolt kórokozók ellen. Így a nem szoptatott csecsemőtől nemcsak az anyatejet vonjuk meg, hanem úgy tesszük ki az anyától és a környezetétől származó kórokozók „támadásának”, hogy megfosztjuk a tőle származó védelemtől.

NÉZZÜK A LEGGYAKORIBB GYÓGYSZEREKET!

A felső légúti vagy a gyomor-bélrendszert érintő fertőzések gyakoriak, és sok esetben hőemelkedéssel, lázzal járnak. A magas lázzal járó állapot szükségessé teheti a lázcsillapító alkalmazását. Tudományos, szakmai adatok bizonyítják, hogy az ibuprofen (Nurofen, Algoflex stb.), valamint a paracetamol tartalmú láz- és fájdalomcsillapítók nagy biztonsággal és a fenti választási sorrendben alkalmazhatók az anyatejes táplálás során, az erre nem érzékeny betegeknek. Az anyatejbe átjutva nem jelentenek fokozott veszélyt a csecsemőkre.

A fájdalomcsillapítók közül a diclofenactartalmúak alkalmazása igen biztonságos.



A bizonyítottan bakteriális fertőzésekben szenvedő édesanyák mielőbbi és szövődménymentes gyógyulásának alapvető feltétele a megfelelő dózisban, megfelelő ideig alkalmazott antibiotikum. Ez igaz a szoptatás során különböző okokból kialakult emlőgyulladásokra is. Az antibiotikum egy része valóban átjut az anyatejbe, de nem számottevő mértékben, és az alkalmazás nem jelent nagyobb veszélyt az újszülött vagy csecsemő számára, mint a náluk alkalmazott hasonló kezelés. Az antibiotikum megválasztásánál csak arra kell figyelni, hogy a csecsemő- és kisdedkorban nem javasolt hatóanyagú gyógyszerek anyai alkalmazását elkerüljék. Emellett a probiotikum-kiegészítésről sem szabad megfeledkezni! Az allergiás megbetegedések a szoptató édesanyákat sem kímélik. Kellő körültekintés mellett a gyógyszeres kezelés a szoptatás ideje alatt is fenntartható, különös tekintettel a helyileg ható készítményekre (orrspray-k).

Sokszor felmerülő kérdés a krónikusan beteg édesanyák szülést követő gyógyszereszedése. Amennyiben az adott készítményt az anya a várandóssága alatt végig alkalmazta, csak nagyon ritka esetben indokolt ennek a laktáció alatti felfüggesztése. Minden új és ismételt gyógyszeralkalmazás természetesen egyedi elbírálást kíván, és a felnőttet ellátó, valamint a laktációt támogató orvos együttműködését teszi szükségessé.

FERTŐTLENÍTENI KELL AZ EMLŐT SZOPTATÁS ELŐTT?

A bőr a terhesség és a szoptatás időszaka alatt sokszor érzékenyebbé válik, ez elsősorban a komoly igénybevételnek kitett emlő bőrt szokta érinteni. Tévhit, hogy az emlőt

szoptatás előtt lemosni vagy fertőtleníteni kell! Ez teljesen felesleges egy normál testhigiénéjével élő nőnél, hiszen a csecsemő az anya bőrének baktériumflóráját „elsajátítva” építi fel saját bélrendszerének védőbástyáját. A kenőcsök – mivel nem szívódnak fel – nagy biztonsággal alkalmazhatók, és még a szoptatások közötti rövid időszakban is regeneráló hatással bírnak. Az anyatejbe jutás esélye szinte nulla, viszont a csecsemő szájnyalakárhártyájára rákerülnek a szoptatás során, ezért jobb, ha még szoptatás előtt lemossuk a mellről.

FOGAMZÁSGÁTLÁS A SZOPTATÁS IDEJÉN

A teljesség igénye nélkül még egy területet szeretnék említeni. Ez a gyermekáldás utáni fogamzásgátlás, vagyis a gyógyszeres, illetve egyéb hormonális fogamzásgátlók hatása a szoptatásra. A szoptatás csak igen rövid ideig és nem százszázalékos biztonsággal véd az újabb teherbe eséstől! Sok kismama számára jelent biztonságos és jól bevált megoldást a fogamzásgátlók alkalmazása. Vannak egykomponensű fogamzásgátlók, amelyekről az a „hír járja”, hogy szedésük mellett lehet szoptatni. A hír igaz, de a laktációval foglalkozó szakemberek sokéves tapasztalata, hogy ezek a gyógyszerek csökkenthetik a tejtermelést, és így veszélyt jelenthetnek a laktációra.

A címet, ha megengedik, módosítom kijelentő módra: ha szükség van rá, szoptatás és gyógyszereszedés. Abban a reményben, hogy édesanyaként nem fogják kellő indok nélkül felfüggeszteni a szoptatást, nagyszülőként vagy szakemberként pedig támogatást tudnak nyújtani a bizonytalanok anyukáknak. ◆